

Slechte elektrische installaties: onnodig dierenleed

Met de toenemende schaalgrootte zorgen afgebrande veestallen voor groot financieel en moreel leed. Een doorn in het oog van ondernemers, dierenliefhebbers en verzekeraars. Met elektrische installaties als oorzaak voor de helft van de stalbranden, lijkt regelmatige controle daarvan een logische eerste stap. Men realiseert zich dit helaas nog lang niet altijd. "Het is vreemd dat je een cv-ketel ieder jaar laat checken, maar een elektrische installatie niet."

Tekst: Niels Achtereekte
Foto: ANP

Vee stalbranden houden de verzekeringswereld al een flinke tijd bezig. Zo'n anderhalf jaar geleden waren zowel enkele marktpartijen als het Verbond van Verzekeraars al bezig de situatie in kaart te brengen. Het was echter een onderzoek van twee studenten van Hogeschool Van Hall Larenstein in Leeuwarden dat het balletje sneller aan het rollen bracht. Het rapport dat zij in opdracht van de Dierenbescherming en landbouworganisatie LTO schreven, gaf duidelijker inzicht in de omvang en de oorzaken van grote veestalbranden. "De vraag kwam een tijdje geleden al op bij onze leden", zegt Jos Schaffers, beleidsadviseur bij het Verbond. "Wij zijn het groten-deels eens met de conclusies uit het onderzoek en hebben besloten bij te dragen aan de voorgestelde verbeteringen."

Twaalf miljoen euro schade

Hoe groot is het probleem? Uit het genoemde onderzoek blijkt dat er tussen 2005 en 2009 in de verschillende veesectoren in totaal 763 branden zijn geweest. Hierbij kwamen volgens de onderzoekers zeker meer dan 737.000 dieren om. Vooral in de rundveehouderij zou er een toename

zijn van het aantal stalbranden. Met de toenemende schaalgrootte en het afnemende aantal veehouderijen in alle sectoren is te verwachten dat er meer dieren per bedrijf omkomen. Volgens de onderzoekers kwam de financiële schade in 2009 lag in de pluimveehouderij op zo'n 1,7 miljoen euro, in de rundveehouderij op ongeveer 2,9 miljoen euro, in de varkenshouderij rond de 7,4 miljoen euro. Samen zo'n 12 miljoen euro schade. Maar interessanter is de vaststelling van de oorzaken van de vele branden. Branden ontstaan onder andere door werkzaamheden in de stallen en oververhitting of zelfontbranding van machines. Echter, de oorzaak die er met kop en schouders bovenuit steekt, is een defect aan de elektrische installaties.

Verbaasde reacties

De branden ontstaan veelal door problemen met elektrische installaties.

Met betere preventie is een groot deel van het probleem al te ondervangen. Formeel is de stalleigenaar zelf verantwoordelijk voor het controleren van de technische apparatuur. Veel betrokken partijen wijzen daar dan ook op. In de praktijk blijkt men die verantwoordelijkheid niet altijd te beseffen. "Bij voorlichtingen die wij geven aan ondernemers krijgen we regelmatig verbaasde reacties van ze", zegt Ronald Dijkstra, managing director van Inspexx, dat zich richt op elektrische veiligheid. "Ze hebben er vaak nog niet bij stilgestaan hoe ver de werkelijke gevolgen strekken." Met deze werkelijke gevolgen doelt hij op het gevaar voor de bedrijfscontinuïteit. Want ondernemers die door de brandweer goedgekeurd zijn en met brand te maken krijgen, komen veelal in aanmerking voor uitkering door de verzekering, maar daarna moet het bedrijf weer opnieuw opgebouwd worden. "Het is maar de vraag of de bank er nog wel heil in ziet opnieuw met een ondernemer in zee te gaan, die op deze manier alles kwijt is geraakt", stelt Dijkstra.

Momentopname

Ondernemers zijn uiteraard niet de enigen die veel belang bij preventie hebben. Verzekeraars zien grote claims binnenkomen die te voorkomen waren. Tegelijkertijd is er wel een maatschappelijke tendens gaande. Niet alleen het menselijke leed weegt zwaar, ook het feit dat bij

Tussen 2005 en 2009 kwamen 737.000 dieren om

een brand 30 duizend kippen dood gaan, weegt steeds zwaarder mee. Daar kom je als agrarisch ondernemer tegenwoordig niet meer mee weg. Via de media maken burgers steeds meer hun ongenoegen kenbaar en instanties als Wakker Dier ondernemen al lange tijd actie. Dijkstra: “De primaire taak van de brandweer bij een brand is te zorgen dat er geen menselijke doden vallen. Het veiligheidsbordje dat je na controle op de deur krijgt is een momentopname. Daar heb je alleen wat aan voor uitleg achteraf.” Aan initiatieven om het verantwoordelijkheidsbesef te vergroten, lijkt geen gebrek. Eerder dit jaar vond

al een conferentie plaats op initiatief van het Nederlands Instituut voor Fysieke Veiligheid (NIFV), waarbij de agrarische ondernemers, overheid, brandweer, stallenbouwers en adviseurs met elkaar in gesprek gingen. En ook op educatief vlak zijn er ontwikkelingen. Zo heeft de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde afspraken gemaakt met het NIFV om lesstof en procedures hoe op te treden bij stalbranden uit te breiden en te actualiseren.

Financiële plaatje

Behalve het gebrek aan bewustzijn speelt ook het imago van preventie-

maatregelen een rol. Deze staan bekend als tijdrovend en vooral kostbaar. De praktijk kan echter anders zijn. Beide punten krijgen veel aandacht vanuit de markt. “In theorie kun je allerlei maatregelen bedenken die het risico verminderen”, zegt Schaffers. “Maar het moet wel in het financiële plaatje van de ondernemers passen. Je hebt ook veel te maken met bestaande bouw.” Uit reactie van Dijkstra blijkt dat de controlemarkt inspeelt op het zo laagdrempelig mogelijk maken van preventie. Hij spreekt van een 20-80-model, waarin in 20 procent van de tijd die een normale inspectie kost 80 procent van de

“Het is vreemd dat je een cv-ketel ieder jaar laat checken, maar een elektrische installatie niet.”

gebreken wordt opgespoord. Volgens hem een snelle en voordelige manier van werken, specifiek gericht op vooraf gedefinieerde brand- en aanrakingsrisico's. “Van de vastgelegde problemen eist de verzekeraar dat ze opgelost worden”, legt hij uit. “De eigen gekwalificeerde installateur van de ondernemer kan dat vakkundig repareren. Met het herstel is dan ook daadwerkelijk het risico op brand verminderd.” Dijkstra geeft aan dat inspecties nu nog te veel gericht zijn op het systeem zelf, en de procedure. De focus moet meer op vermindering van het brandrisico liggen. “Een wandcontactdoos die scheef gemonteerd is, wordt als zodanig beoordeeld en moet aangepast worden”, geeft Dijkstra als voorbeeld. “Maar of deze gemonteerd is op een brandbare ondergrond is pas echt belangrijk als je kijkt naar brandrisico's. Daar schuilt juist het brandgevaar in.”

Morele kanteling

Om de preventie ook politiek kracht bij te zetten werkt staatssecretaris Henk Bleker, samen met onder andere de brandweer, LTO en het Verbond van Verzekeraars, aan een plan van aanpak waarin drie sporen centraal staan: bewustwording en kennisverspreiding, onderzoek en monitoring. Het plan beslaat vijf jaar, met een looptijd tot 2016. Op moment van schrijven is de concretisering ervan nog gaande. “Met betrokken organisaties zal ik de genoemde sporen verder uitwerken naar concrete acties, inclusief de planning van de implementatie en de randvoorwaarden voor realisatie, waaronder financiering”, liet Bleker per brief aan de Tweede Kamer weten. De overleggen en ontwikkelingen stemmen Schaffers tot dusver positief. “Het is me opgevallen dat er in de Kamer veel aandacht is voor deze problematiek. Er is goede

Aanbevelingen

Het Verbond van Verzekeraars gaf voor het NIFV congres een lijstje aandachtspunten uit, om het aantal stalbranden omlaag te krijgen. Enkele van deze punten zijn:

- Periodieke controle van elektrische installaties met expliciete aandacht voor brandveiligheid. De NEN-normen 1010 en 3140 vormen een goed uitgangspunt. Een thermische scan van elektrotechnische installaties kan hierop een aanvulling zijn.
- Continue aandacht van ondernemers en dienstverlenende bedrijven voor veilig werken rond stallen. Met name bij bouw, uitbreiding of onderhoud komen nogal eens brandgevaarlijke werkzaamheden voor. Ook is het aan te raden voertuigen brandveilig te scheiden van dierenverblijven. Hetzelfde geldt voor acculaadstations.
- Voor de beveiligingsbranche is het zaak branddetectiemiddelen te ontwikkelen die bestand zijn tegen de omstandigheden in stallen, zoals de aanwezigheid van stof en ammoniak. Vooral in technische ruimtes is dit belangrijk, daar is de kans op het ontstaan van branden het grootst.
- Wanneer gemeentes aanvullende regels voor stallen voorschrijven, moeten zij ook in de handhaving extra aandacht aan het bedrijf geven.
- Meer aandacht voor inrichting voorkomt brand. Brand breidt vaak snel uit door de gebruikte materialen voor de inrichting of isolatie van stallen. Agrarische ondernemers zouden bij het maken van keuzes voor materialen en de inrichting van stallen brandveiligheid meer prioriteit moeten geven. De adviesbranche speelt hier een belangrijke rol in.

zin om er iets aan te doen. Je ziet dat de economische belangen zwaar wegen, maar dat er ook serieus gedacht wordt aan het dierenwelzijn.” Hoewel ook Dijkstra blij is met de aandacht die het onderwerp krijgt, ziet hij toch ook belemmerende ontwikkelingen. De strijd is nog niet gestreden. “De overheid wil alleen maar dereguleren en kijkt liever achteraf. Het is in ieders belang om ondernemers te stimuleren vooraf actie te ondernemen. Het is vreemd dat je een cv-ketel ieder jaar laat checken, maar een elektrische installatie niet.” ●

